

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документу.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційне повідомлення з юриспруденції Суду № 105

Лютий 2008 р.

Ramanauskas проти Литви - 74420/01

Рішення від 5.2.2008 [ВП]

Стаття 6

Кримінальний процес

Стаття 6-1

Справедливий судовий розгляд

Визнання винним у злочині хабарництва, спровокованому поліцією:
порушення

Факти: Заявник працював прокурором. Він повідомив, що через особистого знайомого до нього звернулась особа, яку він раніше не знав, і яка, насправді, була офіцером спеціального антикорупційного відділу поліції. Офіцер запропонував заявнику хабар у 3000 доларів за обіцянку отримати виправдання третьої особи. Заявник спочатку відмовився, але згодом погодився, оскільки офіцер багаторазово повторював свою пропозицію. Офіцер повідомив своє керівництво, і у січні 1999 року заступник Генерального прокурора дозволив йому імітувати злочинне діяння дачі хабара. Незабаром заявник прийняв хабар від офіцера. У серпні 2000 року його визнали винним у отриманні хабара у розмірі 2500 доларів і засудили до позбавлення волі. Вирок було залишено без змін апеляційним судом. Залишаючи без задоволення касаційну скаргу заявника, Верховний суд зазначив, що не було доказів того, що перша розмова із заявником відбулась за вказівками поліції; що державні органи були повідомлені лише після того, як заявник погодився взяти хабар, і що, даючи дозвіл на наступні дії офіцера, вони лише долучались до злочинного діяння, яке вже скоювалось. Згідно з

Верховним судом, питання провокації не мало наслідків для правової кваліфікації поведінки заявника.

Право: Національні органи не можуть бути звільнені від відповідальності за дії офіцера поліції просто стверджуючи, що хоча він виконував службові обов'язки, але діяв « у приватній якості». Особливо важливим було те, що влада повинна була взяти на себе відповідальність, оскільки перша стадія операції відбувалась за відсутності жодної правової основи або судового дозволу. Окрім того, дозволяючи офіцеру вдавати дачу хабара і звільняючи його від кримінальної відповідальності, влада узаконила початкову стадію *ex post facto* і скористалась з її результатів. До того ж, не було надано жодного задовільного пояснення щодо того, які причини чи особисті мотиви могли змусити офіцера зустрітись із заявником за власною ініціативою, не повідомляючи про це своє керівництво, або чому його не притягнули до відповідальності за його дії протягом цієї попередньої стадії. Щодо цього, Уряд просто звернувся до факту, що всі відповідні документи були знищені. Тобто, відповідальність влади поширювалась на дії офіцера і знайомого заявника до того, як була дозволена удавана дача хабара. Ствердження протилежного відкрило б шлях зловживанням і сваволі, дозволяючи обходити необхідні принципи. Дії офіцера і знайомого заявника виходили поза звичайне пасивне розслідування існуючої злочинної діяльності: не було доказів, що заявник до того скоїв будь-які правопорушення, зокрема, пов'язані з корупцією; усі зустрічі між заявником і офіцером відбувались за ініціативою останнього; і, схоже, заявник зазнав активного спонукання від свого знайомого і офіцера скоїти злочинне діяння, хоча не було об'єктивних доказів, які б дозволили припустити, що він мав намір долучитись до такої діяльності. Протягом усього розгляду справи, заявник стверджував, що його спровокували на скоєння злочину. Відповідно, державні органи і суди мали принаймні ретельно перевірити, чи прокуратура спровокувала скоєння злочинного діяння. Для цього вони повинні були встановити, зокрема, причини проведення операції, обсяг причетності поліції до злочину і характер будь-якого провокування або тиску, яких зазнав заявник. Це було особливо важливо з огляду на той факт, що його знайомий, який спочатку представив офіцера заявнику, і котрий, як виявилось, відігравав значну роль у подіях, які призвели до дачі хабара, ніколи не був викликаний як свідок у справі, оскільки його не можна було відслідкувати. Заявник повинен був мати нагоду дослідити свою справу за кожним із цих пунктів. Проте, державні органи заперечували існування будь-якого провокування з боку поліції, і на судовому рівні не вжили жодних заходів для здійснення ретельної перевірки тверджень заявника. Точніше, вони не зробили жодної спроби встановити роль, яку відігравав у справі заявника ініціатор, попри те, що вирок проти заявника ґрунтувався на доказах, які були отримані внаслідок провокування з боку поліції, на яке він скаржився. Суд відзначив висновок Верховного суду, що, відколи вина заявника була встановлена, питання про існування зовнішнього впливу на його намір скоїти злочин стало недоречним. Проте, визнання злочину, скоєного внаслідок провокування, не могло усунути ані провокування, ані його наслідки. Дії офіцера і знайомого заявника мали наслідком провокування заявника на скоєння злочину, за який його було засуджено. Немає даних про те, що злочин було б скоєно без їхнього втручання. З огляду на таке втручання і використання його в оспорюваному кримінальному процесі, суд над заявником був позбавлений справедливості.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 41 – 30000 євро стосовно усієї шкоди.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це резюме, підготовлене Секретаріатом, не є обов'язковим для Суду.

Посилання на [Інформаційні повідомлення з юриспруденції](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна завантажити з бази рішень Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, в яких Суд його також розмістив. Його можна відтворювати в некомерційних цілях за умови, що будуть зазначені повна назва справи та посилання на авторське право і Цільовий фонд «Права людини». Для використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int